

การศึกษาการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร
A STUDY OF DHAMMA PRINCIPLE APPLICATION IN DAILY LIFE OF PRE-CADETS

นาวาอากาศตรีหญิงกนกรัตน์ พิสมัย*

Kanokrat Pisamai *

ผศ.ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา**

Walai Isarangkuru na ayudha ,Ed.D

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนทหารในประเด็นด้านการเรียน ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหา และด้านการใช้จ่าย 2) ศึกษาปัจจัยในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนเตรียมทหารไปใช้ในชีวิตประจำวัน ประชากร คือ นักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2557 ที่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 580 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลของการวิจัยพบว่า 1.นักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเรียน ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหา และด้านใช้จ่าย 2.ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันไปปฏิบัติมากที่สุดคือ ต้องการมีอนาคตที่ดีและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ต้องการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้และมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องการมีเหตุผลในการแก้ปัญหาและต้องการมีวิธีการวางแผนการใช้จ่าย และปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันไปปฏิบัติค่อนข้างน้อยคือ เหนื่อยล้าต่อการเรียนไม่มีสมาธิ มีโลกส่วนตัวสูงและเป็นคนเก็บตัว แก้ปัญหาตามความรู้สึกไม่มีแบบแผนในการแก้ปัญหาและมีความต้องการอยากได้สิ่งของมากกว่าการใช้ประโยชน์และแนวทางของผู้ที่นำไปใช้มากในอนาคตคือยังคงใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตและส่วนผู้ที่นำไปใช้ค่อนข้างน้อยจะนำหลักธรรมไปใช้มากยิ่งขึ้น

* กองวิชาสังคมศาสตร์ โรงเรียนเตรียมทหาร

E-mail Address: kanokrat.nicharat@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: P_walai@hotmail.com

ISSN 1905-4491

Abstract

The purposes of this research were to study, 1) the application of Dhamma principles in daily life in the aspect of studying, adaptation and living with others, problem-solving and money spending. 2) factors of Dhamma principles-application in daily life of pre-cadets. The subject was 580 third year pre-cadets in academic year 2014 who were Buddhists. The research instruments were a set of questionnaires and an interview form. The data from the questionnaires were analyzed by percentage, mean and standard deviation and the data from the interview were analyzed by content analyzes .

The results of the study were as follows: 1) The Pre-cadets very much applied of Dhamma principles in all aspects: studying, adaptation and living with others, and money spending 2) Factors that influence Pre-cadets who mostly applied of Dhamma principles were the desire to succeed in the future career path, the desire of living with others well and good relations with others, being rational to solve problems and the desire of having planning in the expenditure. And factors that influenced the Pre-cadets who less applied of the Dhamma principles were the fatigue of studying, being unconcentrated, being isolated person, solving problems based on feelin, no planning in solving problems and the desire of possession of materials rather than considering its usefulness. The Pre-cadets who mostly applied the Dhamma principles will continued using them in their future living and Dhamma principles will be more used among those who less applied of Dhamma principles.

คำสำคัญ : หลักธรรม/การนำไปใช้

KEYWORDS: DHAMMA/ APPLICATION

บทนำ

ในปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้น ได้ทำให้สภาวะแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จากอดีตที่มนุษย์รวมกันอยู่เป็นสังคมขนาดเล็กมีประชากรจำนวนไม่มาก ได้แก่ ครอบครัว และชุมชนขนาดเล็ก เช่น หมู่บ้าน ซึ่งมีลักษณะการดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เปลี่ยนไปเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ มีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากขึ้น ในรูปแบบการดำรงชีวิตของสังคมเมือง ซึ่งมีความต้องการหรืออุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นเป็นเท่าทวีคูณตามอัตราส่วนของประชากร ทั้งที่อยู่อาศัย อาหาร และปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ จากสภาพของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ย่อมทำให้เกิดการแข่งขัน การชิงดีชิงเด่น และความขัดแย้งของคนในสังคม โดยเฉพาะสังคมของประเทศตะวันตกซึ่งเป็นผู้ริเริ่มในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากสังคมภาคเกษตรไปเป็นภาคอุตสาหกรรม และสร้างให้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และขยายอิทธิพลให้มีการเปลี่ยนแปลงไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก ที่ผ่านมานอกจากจะทำให้ประเทศเหล่านั้นต้องเผชิญกับความขัดแย้งจากรูปแบบการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวแล้ว ยังส่งผลทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมลดน้อยลง ซึ่งมีให้เห็นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทยที่มีระบบเศรษฐกิจที่เป็นแบบทุนนิยม จึงเป็นไปได้ยากที่จะหลีกเลี่ยงกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งทำให้รูปแบบการดำรงชีวิต และวิถีชีวิตของคนไทยมีการเปลี่ยนไปตามแบบตะวันตก เปลี่ยนสภาพความเป็นอยู่จากสังคมชนบทไปเป็นสังคมเมือง เนื่องจากการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จากกระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าว ทำให้การพึ่งพากันกลายเป็นการแข่งขันแย่งชิง เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น การบริโภควัตถุนิยมมากขึ้นจนลืมนึกถึงสิ่งที่เรียกว่า คุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมอันดีงามตามแบบวิถีชาวพุทธ ซึ่งพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยนับถือเป็นส่วนใหญ่มากของประเทศ ศาสนาจึงมีความสำคัญและบทบาทมากในการดำเนินชีวิตดังที่ *วคิน อินทสระ (2527: ๗)* ได้กล่าวว่า

“มนุษย์ต้องมีศาสนา เพราะศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจ เป็นที่พึ่งทางใจ คนที่พึ่งตนเองได้ทางกายนั้นหาได้ยากแต่คนที่พึ่งตนเองได้ทางใจยังมีน้อยนักหาได้ยากผู้จะพึ่งตนเองได้ทางใจนั้นต้องมีธรรมเป็นที่พึ่ง แม้องค์พระพุทธเจ้าเอง ผู้ทรงเป็นที่พึ่งของเราก็ดึงเอาความเป็นที่พึ่งของพระองค์”

ดังนั้นศาสนาเป็นสิ่งที่มนุษย์เราใช้เป็นที่พึ่งเมื่อยามเกิดความทุกข์จากสถานการณ์ข้างต้น การพัฒนาแต่ในด้านวัตถุ โดยขาดความสมดุลทางด้านจิตใจ ยิ่งก่อให้เกิดปัญหาทางคุณภาพชีวิตของคนในสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทุจริต ตลอดจนปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความเสื่อมโทรมทางจิตใจของคนในสังคม ศาสนาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับยึดเหนี่ยว และขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์ และนำไปสู่การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบในการดำเนินชีวิต ดังนั้น การที่จะพัฒนาให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนได้นั้น จะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคม โดยควรเริ่มจากการปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัยและสถาบันที่ส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนของชาติ ตั้งแต่ในระดับครอบครัว และในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ ซึ่งที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญและจัดให้มีการเรียนการสอน โดยได้บรรจุไว้ในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการอย่างต่อเนื่อง การที่จะพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม มีพลานามัยสมบูรณ์ และเป็นพลเมืองดีของชาติได้ จึงต้องอาศัยการศึกษาด้วย วิชาพระพุทธศาสนาซึ่งมีหลักธรรมสำหรับพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์และดำรงตนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ดังนั้น วิชาพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นทรัพยากรแหล่งใหญ่ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาหมู่คณะ พัฒนาประเทศได้ ดังที่ พระโสภณคณาภรณ์ (อ่างถึงใน วคิน อินทสระ, 2527: 163) กล่าวว่า

“วิชาพระพุทธศาสนานั้นเป็นการสอนเพื่อสร้างคนจริงๆ เพื่อพัฒนาคน ให้เป็นมนุษย์ เพื่อพัฒนามนุษย์ให้เป็น กัลยาณบุุคคล เป็นบัณฑิตเป็น นักปราชญ์ เป็นคนดีจริงๆ เรียกว่าสัปบุรุษนั้นต้องพัฒนาด้วยระบบของคำสอนในทางศาสนา”

ดังนั้นในหลักธรรมการดำเนินชีวิตบุคคลที่มีหลักคำสอนทางพุทธศาสนาเป็นหลักพื้นฐานบุคคลเหล่านั้นจึงใช้คำสอนเป็นเครื่องมือในการขจัดความทุกข์หรือประยุกต์คำสอนให้เข้ากับชีวิตประจำวันของตน ซึ่งอาศัยเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้เพื่อนำมาเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (ภัทรพร สิริกาญจน, 2546: 19) การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นต่อการดำรงชีวิตที่เป็นพื้นฐานของการปลูกจิตสำนึกและการปลูกฝังเยาวชนให้เป็นพลเมืองและผู้นำที่ดีของชาติต่อไปในอนาคต การเป็นผู้นำที่ดีขององค์กรต่างๆ ในชาติล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำขององค์กรทหารและตำรวจ ที่มีหน้าที่หลักในการรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง การพัฒนาผู้นำขององค์กรทหารและตำรวจเริ่มต้นการศึกษาในระดับเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนเตรียมทหาร และในระดับเทียบเท่าระดับอุดมศึกษาที่ โรงเรียนเหล่าทัพ ได้แก่ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศและโรงเรียนนายร้อยตำรวจ โดยในหลักสูตรได้เน้นทั้งความรู้ในด้านวิชาการและการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้นำของกองทัพ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติในอนาคต เนื่องจากนักเรียนเตรียมทหารเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงที่มีอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 14-18 ปี โดยการพัฒนาในช่วงวัยนี้ โคลเบิร์ก, (ม.ป.ป) ได้อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของวัยรุ่นไว้ว่า จริยธรรมมีพื้นฐานมาจากสติปัญญาจากการกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลเป็นเรื่องของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับถูกผิด พัฒนาการจริยธรรมจะเกิดขึ้น

เป็นลำดับในเด็ก 10 ปีพัฒนาการมีขึ้นเรื่อยๆในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ไม่ได้ขึ้นกับเกณฑ์ของสังคมแต่ใช้เหตุผลตามลำดับวุฒิภาวะทางจิตใจและสติปัญญาของบุคคลนั้นๆจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างไรได้อย่างหนึ่งได้

โรงเรียนเตรียมทหาร ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2500 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตผู้นำหลักชั้นพื้นฐานของกองทัพ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่ในการให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) พร้อมทั้งฝึกและอบรมวิชาการทหาร มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมพร้อมกับค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำทางทหารให้แก่บุคคลพลเรือนที่ผ่านการทดสอบเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหารในส่วนของทั้ง 3 เหล่าทัพ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ก่อนที่จะส่งผลผลิตให้กับ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศและโรงเรียนนายร้อยตำรวจเพื่อศึกษาในชั้นอุดมศึกษาต่อไป ดังนั้น โรงเรียนเตรียมทหาร จึงเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของผู้นำขององค์กรได้ตามปรัชญาของโรงเรียนเตรียมทหาร คือ “สามัคคี มีความรู้ คู่คุณธรรม” เพราะจะรับบุคคลพลเรือนมาเป็นทหาร-ตำรวจ นักเรียนเตรียมทหารที่ผ่านการปลูกฝังตามกระบวนการฝึกและศึกษาดังกล่าวโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือให้ยึดการปลูกฝังคุณธรรมและหวังว่าจะนำไปใช้กับการทำงานในสายอาชีพของตน ดังกระแสพระราชดำริสความตอนหนึ่งว่า

“...นักเรียนเตรียมทหารก็ต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาในวันหนึ่งข้างหน้าการอันใด ที่เริ่มต้นด้วยดีก็ย่อมมีหวังอยู่มากที่จะเจริญวัฒนาไปด้วยดีฉะนั้นนักเรียนทั้งหลายจงตั้งปณิธานเสียตั้งแต่บัดนี้ให้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องรับมันอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดรู้จักเสียสละซื่อตรงอดทนไม่ย่อท้อต่อความลำบากยากเข็ญศึกษาทั้งในด้านวิชาการและในทางปฏิบัติตามที่ได้รับการอบรมสั่งสอนเพื่อจะได้เป็นคุณประโยชน์และเป็นกำลังแก่ประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป”

(พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแก่นักเรียนเตรียมทหารตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อ 1 มกราคม 2503)

หลักสูตรของโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นหลักสูตรเฉพาะทางที่จัดทำขึ้นสำหรับนักเรียนเตรียมทหารเพื่อศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำหนดขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื้อหาประกอบด้วยหลักธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาต่างๆ เพื่อการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และท่านผู้บัญชาการโรงเรียนเตรียมทหารท่านแรกคือ พลเอกปิยะ สุวรรณพิมพ์ (มปป:17) ได้กล่าวว่า นักเรียนเตรียมทหารอยู่ในช่วงวัยรุ่นย่อมมีธรรมชาติที่ต้องการความรักในฐานะเป็นผู้ให้และผู้รับจากคนรอบข้างโดยเฉพาะจากเพื่อน การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะได้รับการยอมรับจากสังคมยกย่องในทางการเรียน ความประพฤติดี มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมทั้งการวางตัวในระบบอาวุโส และรู้จักการใช้จ่ายตามความเหมาะสมตลอดจนมีแนวทางการดำเนินชีวิตเป็นของตนเองเพราะนักเรียนเตรียมทหารจะต้องถูกเน้นให้เรียนรู้ความเป็นผู้นำและผู้ตามเป็นรากฐานของนายทหารและนายตำรวจในอนาคตพร้อมทั้งมีร่างกายและจิตใจเพื่อการทำงานรับใช้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหารสามารถสรุปเป็น 4 ด้านคือ

1. ด้านการเรียน คือ การเรียนในด้านวิชาการและวิชาทางทหารควบคู่กันไป
2. ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น คือ ปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
3. ด้านการแก้ปัญหา คือ วิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาได้

4. ด้านการใช้จ่าย คือ การใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า วางแผนและอดออม

ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิชาพระพุทธศาสนามีความสำคัญในการสร้างนักเรียนเตรียมทหารให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในการดำรงชีวิตในด้านการเรียน การปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหา และการใช้จ่าย ตลอดจนการสร้างกระบวนการแก้ปัญหาที่เหมาะสมให้แก่ นักเรียนเตรียมทหาร ดังนั้นการศึกษานำหลักธรรมของพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหารจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษานำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันว่ามีมากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของผู้นำขององค์กรทหาร-ตำรวจในอนาคต อาจจะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน คุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียนเตรียมทหาร เพื่อให้ นักเรียนเตรียมทหารสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการทำงานและพัฒนาประเทศชาติต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการนำหลักธรรมที่นักเรียนเตรียมทหารได้เรียนมานำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันทั้ง 15 หลักธรรมและมีปัจจัยสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการเรียนสอนในโรงเรียนเตรียมทหารและสนองดังปรัชญาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษานำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหารในประเด็นด้านการเรียน ด้านการเรียน ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหา ด้านการใช้จ่าย

2. การศึกษาปัจจัยในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนเตรียมทหารไปใช้ในชีวิตประจำวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนเตรียมทหารที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 3 ที่นับถือศาสนาพุทธ ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2557 จำนวน 580 นาย โดยมีวิธีการเลือกตัวอย่างเป็น 2 ประเภทได้แก่ ตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามและตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ดังนี้

1. ประชากรที่ตอบแบบสอบถาม เป็นนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเตรียมทหาร ปีการศึกษา 2557 จำนวน 580 นาย แบ่งตามได้ 4 เหล่าทัพได้แก่ ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ และตำรวจ

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มี 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามได้คะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ตั้งแต่ 5.51- 6.00 จำนวน 7 นาย และกลุ่มที่ 2 ที่ตอบแบบสอบถามได้คะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ตั้งแต่ 0.00 – 0.99 จำนวน 7 นาย

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษานำหลักธรรมพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหารซึ่งมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ อายุ เหล่า ตอนเรียน สังกัด และตอนที่ 2 การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันตามลำดับมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 6 ระดับตามมาตราวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ใน

ชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดในประเด็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันไปใช้มากที่สุดและใช้ค่อนข้างน้อย ทั้งด้านการเรียน ด้านการปรับตัว และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหาและด้านการใช้จ่ายและประเด็นเกี่ยวกับแนวทางของนักเรียนเตรียมทหารในการนำหลักธรรมไปใช้ในอนาคต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อกับบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังโรงเรียนเตรียมทหารเพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปโรงเรียนเตรียมทหารเพื่ออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ส่วนการศึกษา
3. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้ออกแบบไว้ ในวันที่ 15-25 กรกฎาคม 2557
4. เก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ในวันที่ 4-8 สิงหาคม 2557

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

1. แบบสอบถามการนำหลักธรรมของหลักธรรมพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ จากนั้นนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการการใช้หลักธรรมในนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แยกเป็นรายด้าน คือ ด้านการเรียน ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหา ด้านการใช้จ่าย ของการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร

2. แบบสัมภาษณ์หลังจากการตอบคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับเรื่องการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหารโดยผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมนักเรียนเตรียมทหารมีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้มากในการดำเนินชีวิตประจำวันทุกด้านคือ ด้านการเรียน ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหา ด้านการใช้จ่ายไปใช้มาก เมื่อพิจารณาในค่าเฉลี่ยของการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้มากเรียงลำดับดังนี้

- 1.1 การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหารในด้านการเรียน

ข้อความ	ระดับการนำไปใช้		ความหมาย
	\bar{x}	SD	
1. มีความอดทนและเพียรพยายามต่อการเรียน	4.50	0.83	ค่อนข้างมาก
2. กระตือรือร้นต่องานที่ครูสั่ง	4.28	0.89	ค่อนข้างมาก
3. อยู่ในระเบียบวินัยของห้องเรียน และโรงเรียน	4.61	0.89	มาก
4. มีความรับผิดชอบในการเรียนและงานที่ครูและผู้บังคับบัญชา มอบหมาย	4.60	0.89	มาก
5. ฝึกฝนตนเองนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนและบทเรียน	3.95	1.14	ค่อนข้างมาก
6. มีการสอน หรือให้คำแนะนำในการเรียนให้แก่เพื่อนด้วยความจริงใจ	4.72	1.00	มาก
7. มีความเห็นอกเห็นใจ และให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการเรียน ได้แก่ สอนทำการบ้าน หรือ ดิวก่อนสอบ เป็นต้น	4.73	0.94	มาก

ด้านการเรียน โดยภาพรวมนักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้มากในการดำเนินชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้มากในประเด็นต่อไปนี้ การพยายามทำคะแนนในรายวิชาต่างๆด้วยตนเองโดยไม่ทุจริตในการสอบ ความเห็นอกเห็นใจ และให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการเรียน ได้แก่ การสอนทำการบ้าน หรือ การดิวก่อนสอบ เป็นต้น มีการสอน หรือให้คำแนะนำในการเรียนให้แก่เพื่อนด้วยความจริงใจ อยู่ในระเบียบวินัยของห้องเรียน และโรงเรียน มีความรับผิดชอบในการเรียนและงานที่ครูและผู้บังคับบัญชามอบหมาย ใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาบทเรียน และ ใช้ค่อนข้างมากในประเด็นต่อไปนี้คือ มีความอดทนและเพียรพยายามต่อการเรียน ความกระตือรือร้นต่องานที่ครูสั่ง การวางแผนเกี่ยวกับการเรียนและทำกิจกรรมในการเรียน การตั้งใจเรียน และมีสมาธิในการเรียนหนังสือ/ฟังครูอธิบายในชั้นเรียน การฝึกฝนตนเองนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน และบทเรียน

1.2 การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหารในการปรับตัว และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ข้อความ	ระดับการนำไปใช้		ความหมาย
	\bar{x}	SD	
1. รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.84	0.75	มาก
2. แสดงความคิดเห็นเห็นอกเห็นใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์ในเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว	4.92	0.81	มาก
3. ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น	4.53	0.92	มาก

ข้อความ	ระดับการนำไปใช้		ความหมาย
	\bar{x}	SD	
4. ให้ความช่วยเหลืออบรมรุ่นน้องในการทำการฝึกระเบียบวินัยทหาร	4.68	1.16	มาก
5. ชักชวนเพื่อนไปทำสิ่งที่บำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียน	3.94	1.14	ค่อนข้างมาก
6. รู้จักเลือกคบเพื่อนและชักจูงกันไปในทางที่ดี	4.94	0.89	มาก
7. พยายามปรับปรุงตนเองเมื่อกระทำความผิดหรือมีข้อบกพร่อง	5.06	0.87	มาก
8. ให้ความเคารพและเชื่อฟังครูอาจารย์และผู้บังคับบัญชา	5.35	0.76	มาก
9. ทำกิจกรรมต่างๆจะมองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเอง	4.69	0.83	มาก
รวม	4.77	0.90	มาก

ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยภาพรวมนักเรียนเตรียมทหารมีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้มากในการดำเนินชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ ไปใช้มากในประเด็นต่อไปนี้ การให้ความเคารพและเชื่อฟังครูอาจารย์และผู้บังคับบัญชา ความพยายามปรับปรุงตนเองเมื่อกระทำความผิดหรือมีข้อบกพร่อง การรู้จักเลือกคบเพื่อนและชักจูงกันไปในทางที่ดี การแสดงความคิดเห็นนอกเหนือใจและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์ในเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว การรู้จักวางตนให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การทำกิจกรรมต่างๆ จะมองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเอง การให้ความช่วยเหลืออบรมรุ่นน้องในการทำการฝึกระเบียบวินัยทหาร การให้ความร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นและใช้ค่อนข้างมากในประเด็นต่อไปนี้คือ การชักชวนเพื่อนไปทำสิ่งที่บำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียน

1.3 การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหารในการด้านการแก้ปัญหา

ข้อความ	ระดับการนำไปใช้		ความหมาย
	\bar{x}	SD	
1. เมื่อเกิดปัญหามีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยใช้เหตุผลในการถกเถียงปัญหาต่างๆ	4.90	0.80	มาก
2. หาสาเหตุของปัญหาเมื่อมีความไม่เข้าใจในบทเรียน	4.60	0.94	มาก
3. เมื่อเจอปัญหาใช้การแก้ปัญหาด้วยเหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์	4.77	0.89	มาก
4. ใช้ความคิดอย่างรอบคอบและเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น	4.73	0.82	มาก
5. เมื่อเกิดปัญหายึดกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด	4.47	1.03	ค่อนข้างมาก

ข้อความ	ระดับการนำไปใช้		ความหมาย
	\bar{X}	SD	
6. เมื่อประสบปัญหาสามารถควบคุมอารมณ์และมีความพร้อมที่จะแก้ปัญหา	4.85	0.83	มาก
7. พิจารณาและแก้ปัญหาทั้งการเรียนและเรื่องส่วนตัวด้วยความถูกต้องสมเหตุสมผล	4.76	0.78	มาก
8. คิดพิจารณาปัญหาต่างๆอย่างมีสติ	4.84	0.83	มาก
รวม	4.74	0.75	มาก

ด้านการแก้ปัญหา โดยภาพรวมนักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้มากในการดำเนินชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้มากในประเด็นต่อไปนี้ เมื่อเกิดปัญหา มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยใช้เหตุผลในการถกเถียงปัญหาต่างๆ เมื่อประสบปัญหาสามารถควบคุมอารมณ์และมีความพร้อมที่จะแก้ปัญหา การคิดพิจารณาปัญหาต่างๆอย่างมีสติ เมื่อเจอปัญหา การแก้ปัญหาด้วยเหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์ การพิจารณาและแก้ปัญหาทั้งการเรียนและเรื่องส่วนตัวด้วยความถูกต้องสมเหตุสมผล การใช้ความคิดอย่างรอบคอบและเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น การหาสาเหตุของปัญหาเมื่อมีความไม่เข้าใจในบทเรียน และใช้ค่อนข้างมากในประเด็นต่อไปนี้คือ เมื่อเกิดปัญหา การยึดกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

1.4 การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหารในการดำเนินการให้จ่าย

ข้อความ	ระดับการนำไปใช้		ความหมาย
	\bar{X}	SD	
1. ใข้ของที่มืออยู่และไม่อยากได้สิ่งของตามที่เพื่อนมี	4.58	1.06	มาก
2. เก็บเงินที่เหลือจากการซื้อของใช้เพื่อนำมาใช้ครั้งต่อไป	4.82	1.05	มาก
3. ซื้อของใช้มาแล้วได้ใช้คุ้มค่า	4.79	0.99	มาก
4. วางแผนเป็นลำดับขั้นตอนในการใช้เงินจากรายได้ของตนและทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย	3.79	1.42	ค่อนข้างมาก
5. ซื้อของใช้เท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับรายได้ของตน	4.44	1.01	ค่อนข้างมาก
6. พอใจกับสิ่งที่ตนมีอยู่	4.98	0.96	มาก
7. เลือกซื้อสิ่งของจากความจำเป็นหรือประโยชน์จากสิ่งนั้นมากกว่าความอยากได้	4.57	1.05	มาก
8. บริหารการใช้จ่ายก่อนที่จะซื้อของใช้ใดๆ	4.55	1.03	มาก
9. มีเงินเก็บออม	4.65	2.08	มาก
10. ไม่ยึดถือในวัตถุนิยมจนทำให้เกิดปัญหาและความทุกข์	4.55	1.09	มาก
11. แบ่งปันขนม/เงินให้เพื่อช่วยเหลือเพื่อน	5.02	0.90	มาก
รวม	4.61	1.15	มาก

ด้านการใช้จ่ายโดยภาพรวมนักเรียนเตรียมทหารมีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้มากในการดำเนินชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้มากในประเด็นต่อไปนี้ การแบ่งปันขนม/เงินให้เพื่อช่วยเหลือเพื่อน ความพอใจกับสิ่งที่ตนมีอยู่ การเก็บเงินที่เหลือจากการซื้อของใช้เพื่อนำมาใช้ครั้งต่อไป การซื้อของใช้มาแล้วได้ใช้คุ้มค่า มีเงินเก็บออม การใช้ของที่มีอยู่และไม่อยากได้สิ่งของตามที่เพื่อนมี การเลือกซื้อสิ่งของจากความจำเป็นหรือประโยชน์จากสิ่งนั้นมากกว่าความอยากได้ การบริหารการใช้จ่ายก่อนที่จะซื้อของใช้ใดๆ การไม่ยึดถือในวัตถุ นิยมจนทำให้เกิดปัญหาและความทุกข์ และใช้ค่อนข้างมากในประเด็นต่อไปนี้ การซื้อของใช้เท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับรายได้ของตน วางแผนเป็นลำดับขั้นตอนในการใช้เงินจากรายได้ของตนและทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

2. ปัจจัยในการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ของกลุ่มที่มีการนำไปใช้มากที่สุดเรียงตามลำดับ พบว่า ด้านการเรียน การอยากมีอนาคตและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน การมีความอดทนต่อการเรียนและเพื่อให้บิดามารดามีความภาคภูมิใจ ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้และมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นผู้อื่นและไม่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ด้านการแก้ปัญหา การมีเหตุผลในการแก้ปัญหา วิเคราะห์ปัญหาด้วยสติปัญญา การมีกระบวนการและการวางแผน ด้านการใช้จ่าย การมีวิธีวางแผนการใช้จ่าย การประหยัดและอดออม การใช้ของที่จำเป็นคำนึงถึงประโยชน์และแนวทางของในการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในอนาคตเรียงลำดับ คือ การยึดหลักคุณธรรมตามแผนหลักธรรมต่อไป การวางแผนมีหลักการและเหตุผล การมีคติในการดำเนินชีวิตและการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น

ส่วนนักเรียนเตรียมทหารกลุ่มที่มีการนำไปใช้น้อยที่สุดพบว่า ด้านการเรียน ความเหนื่อยล้าต่อการเรียน ไม่มีสมาธิ การมีกิจกรรมมากเป็นปัจจัยที่ไม่กระตือรือร้น ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การมีโลกส่วนตัวสูงและเป็นคนเก็บตัว การยึดตนเองเป็นหลักและเก็บตัวสนใจแต่เทคโนโลยี ด้านการแก้ปัญหา การมีความต้องการอยากได้สิ่งของสูงกว่าการใช้ประโยชน์ การไม่วางแผนการใช้จ่ายเท่าที่ควร ด้านการใช้จ่าย การมีความต้องการอยากได้สิ่งของสูงกว่าการใช้ประโยชน์ การไม่วางแผนการใช้จ่ายเท่าที่ควร

ผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางของในการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในอนาคตนักเรียนเตรียมทหารจะใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่านักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้มากในชีวิตประจำวันคือ ด้านการเรียน ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหา และด้านการใช้จ่าย แต่เมื่อพิจารณาในค่าเฉลี่ยของการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้มากเรียงลำดับดังนี้ ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหา ด้านการใช้จ่ายและด้านการเรียน ทั้งนี้ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่านักเรียนเตรียมทหารนำเอาหลักธรรมไปใช้ที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นพร้อมทั้งสามารถปรับตัวรู้จักวางตนได้อย่างเหมาะสมตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่สำคัญในเรื่องอปริหานิยธรรม 7 ตามที่กองวิชาสังคมศาสตร์โรงเรียนเตรียมทหาร (2554: 32) ได้ให้ความหมายของอปริหานิยธรรม 7 ว่า เหตุทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมเพิ่มคุณภาพในการบริหารการปกครอง ได้แก่

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ คือ การอยู่ร่วมกันของทุกหมู่คณะต้องมีการทำงานร่วมกันในสังคมจะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อแก้ไขปัญหา ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคม เมื่อมีข้อผิดพลาด ทุกคนก็จะยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น

2. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำหน้าที่และภาระงานต่างๆเพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับที่อยู่ร่วมกัน เห็นแก่ส่วนรวม หมุ่คณะและสังคมถึงประเทศชาติ

3. ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับของหมู่คณะ ไม่ละเมิด (มีวินัย) การออกระเบียบกฎเกณฑ์ การรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม ป้องกันไม่ให้เกิดการเอาเปรียบกัน ทุกคนต้องมีวินัย พึงปฏิบัติเสมอกันวินัยเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้การปกครองการบริหารเกิดผลดี

4. เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ความเป็นผู้ใหญ่กับความเป็นผู้ใหญ่น้อย ประกอบกับการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีผู้นำ และผู้ตาม อนึ่งการนับถือผู้ใหญ่เรานับถือที่คุณงามความดีมีความยุติธรรม เพราะฉะนั้น ผู้ตาม จักต้องเคารพเชื่อฟังไม่ปฏิเสธที่จะรับคำสั่ง คำแนะนำของท่าน จะนำทางไปสู่ความเจริญและความสำเร็จ

5. ไม่ลุแก่อำนาจความอยาก เพราะจะเป็นเหตุให้นำความย่อหย่อนมาสู่ตนและผู้อื่น คืออยากได้ของคนอื่น ซึ่งอาจจะเป็นทรัพย์ หรือบุคคล อาจจะละเมิดศีลธรรม จึงควรควบคุมอารมณ์ รักษาระเบียบ เห็นแก่วินัยระงับความอยากในทางที่ผิดเพื่อจะได้สามารถดำรงรักษาสิ่งที่มีคุณค่าไว้ จะได้ไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียของประเทศชาติ

6. รักสันติภาพแท้จริงเพียรขัดเกลาจิตใจเสมอ คือ รู้จักขัดเกลาจิตใจอยู่เสมอ ย่อมเป็นคนมีศีลธรรมไม่ประมาทและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ย่อมเป็นเกียรติศักดิ์ เป็นเครื่องยืนยันได้ว่าความบริสุทธิ์ในการทำการกิจได้ดี และเป็นคนที่ไว้วางใจได้ อยากให้เป็นตัวแทนของประชาชนเข้าบริหารประเทศชาติต่อไป

7. ตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ขอให้คนดีจงมาอยู่กับหมู่คณะเรา และอยู่เป็นสุขคือยกย่องคนดี ตั้งใจสนับสนุนคนดี คนดีก็อยากมาอยู่ร่วมเป็นพรรคพวกของหมู่คณะนั้น และคนดีมีความสามารถก็จะพร้อมใจช่วยเหลืองานของส่วนรวม ซื่อนี้สอดคล้องกับประชาธิปไตย

ดังนั้นหลักธรรมที่เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหารหลักธรรมอภิธานิธรรม 7 คือธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตน และส่วนรวม นำความสุขมาให้หมู่คณะสามัคคี เคารพนับถือซึ่งกันและกันตลอดจนให้ความช่วยเหลือผู้อื่นแสดงความเห็นอกเห็นใจและพยายามปรับปรุงตนเองเมื่อมีข้อบกพร่อง ซึ่งการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาใช้ในด้านการปรับตัวกับเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องสอดคล้องกับหลักปรัชญาของโรงเรียนเตรียมทหารที่ว่า “สามัคคี มีความรู้ คู่คุณธรรม” หลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหารพุทธศักราช 2554 (2554: 2) การที่ยึดหลักอันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นหมู่คณะยอมเป็นพลั้ง ดังนั้นนักเรียนเตรียมทหารนำไปใช้จะนำไปสู่ความสำเร็จเพราะนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและการทำงานร่วมกันของทุกเหล่าทัพและยังทำให้เป็นบ่อเกิดแห่งความสงบสุขและพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ด้านรองลงมาได้แก่ด้านการแก้ปัญหา นักเรียนเตรียมทหารยึดหลักการแก้ปัญหาด้วยวิธีคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลมากกว่าอารมณ์และมีความรอบคอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความคิดอ่านคล่องแคล่วมีไหวพริบมีสติในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลแสดงให้เห็นว่านักเรียนเตรียมทหารนำเอาหลักธรรมไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันเกี่ยวกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ดังที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), (2555: 614) ได้ให้ความหมายของโยนิโสมนสิการ ว่าการทำใจให้แยกกายหรือคิดถูกวิธี การคิดอย่างมีระบบ คือรู้จักมอง รู้จักตามสภาวะ คิดแบบหาเหตุปัจจัย มอง และพิจารณาสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นว่ามีความเกี่ยวข้องกับปัญหาอย่างไร และแก้ปัญหาได้ด้วยปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินค่าลักษณะทางทหารของโรงเรียนเตรียมทหาร ตามคู่มือนักเรียนเตรียมทหาร 2558 คือ มีความว่องไว มีไหวพริบสติในการแก้ปัญหาเป็นคนมีเหตุผลพิจารณาเหตุการณ์ต่างๆอย่างรอบคอบ มีความคิดสมเหตุสมผล มีสามัญสำนึก มีดุลพินิจ การเห็นการณ์ไกลและคิดคาดการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตประมาณสถานการณ์ เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องซึ่งเป็นพฤติกรรม

สำคัญที่แสดงถึงลักษณะความเป็นผู้นำและเป็นพื้นฐานสำคัญที่นักเรียนเตรียมทหารสามารถนำไปใช้ในอนาคตกับการแก้ปัญหาทั้งตนเองและประเทศชาติต่อไป

ด้านการใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่านักเรียนเตรียมทหารเริ่มจากการแบ่งปันและช่วยเหลือเพื่อน พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่และใช้ของอย่างคุ้มค่าคำนึงถึงประโยชน์มากกว่าสิ่งที่อยากได้ไม่ยึดติดกับวัตถุนิยมและมีการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอนและทำบัญชีรายรับรายจ่ายควบคุมตนเองในการใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับฐานะของตนซึ่งสอดคล้องกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันในเกี่ยวกับหลักทฤษฎีธรรมมีกถลประโยชน์ 4 ตามที่กองวิชาสังคมศาสตร์. (2554: 7) ได้ให้ความหมายของทฤษฎีธรรมมีกถลประโยชน์ 4 ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน หลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น เพื่อประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในชาตินี้ อันได้แก่

1. อุฏฐานสัมปทา หมายถึง ความขยันหมั่นเพียรในการเลี้ยงชีพ เป็นผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการทำงาน
2. อารักขสัมปทา หมายถึง รู้จักเก็บออมทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร
3. กัลยาณมิตตตา หมายถึง คบเพื่อนที่ดีมีศีลธรรม ไม่คบคนชั่ว
4. สมชีวิตา หมายถึง อยู่อย่างพอเพียง ความเป็นอยู่ที่เหมาะสม แล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะ ไม่ให้สุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือยนัก รู้จักประหยัดเก็บออมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อตั้งกระแสพระราชดำริที่ตรงกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน

ด้านสุดท้ายคือ ด้านการเรียนนักเรียนเตรียมทหารใฝ่เรียนรู้ขยันหมั่นเพียรในการศึกษาและการพยายามทำคะแนนในรายวิชาต่างๆด้วยตนเองโดยไม่ทุจริตในการสอบ มีความอดทนมานะและความซื่อสัตย์ แสดงให้เห็นว่านักเรียนเตรียมทหารนำเอาหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับหลักธรรมอิทธิบาทเครื่องมือที่นำไปสู่การทำงานให้ประสบความสำเร็จ ดังที่พระนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ว่าพระครูโสภณปริยัตยานุกิจ (ม.ป.ป: 51) ได้แสดงความหมายของอิทธิบาท 4 ว่า เครื่องนำไปสู่ความสำเร็จที่ประสงค์ไว้ ได้แก่

1. ฉันทะ คือ รักในสิ่งที่ทำ ทำด้วยความเต็มใจ คิดจะทำสิ่งใดด้วยความพอใจ
2. วิริยะ คือ ทำสิ่งใดด้วยความขยัน อดทน มีความพยายาม
3. จิตตะ คือ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความจริงใจตั้งใจ ทำให้สำเร็จลุล่วง
4. วิมังสา คือ ตรึกตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น หาเหตุผลด้วยความรอบคอบ ซึ่งสอดคล้องกับการ

ประเมินค่าลักษณะทางทหารของโรงเรียนเตรียมทหารตามคู่มือนักเรียนเตรียมทหาร 2558 คือในด้านสติปัญญาและความอดทนต่อความยากลำบาก ไม่ย่อท้อต่อการเรียนและการทำงาน ด้านคือด้านการเรียนด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการแก้ปัญหาและด้านการใช้จ่าย การที่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันมากนั้นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเตรียมทหารได้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีโดยนักเรียนเตรียมทหารได้พัฒนาชาวปัญญาที่มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพทหาร- ตำรวจร่วม พัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ๆและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป (หลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหารพุทธศักราช 2554)

ส่วนปัจจัยสำคัญและแนวทางในอนาคตที่นักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุดและค่อนข้างน้อยคือ

ด้านการเรียน ปัจจัยสำคัญที่นำไปใช้มากที่สุดคือ นักเรียนเตรียมทหารมีความต้องการมีอนาคตและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและปัจจัยที่นำไปใช้ค่อนข้างน้อยคือเหนื่อยล้าต่อการเรียนไม่มีสมาธิ มีโลกส่วนตัวสูงและเป็นคนเก็บตัว

ด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ปัจจัยคือ นักเรียนเตรียมทหารมีความต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้และมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นและปัจจัยที่นำไปใช้ค่อนข้างน้อยคือมีโลกส่วนตัวสูงและเป็นคนเก็บตัว

ด้านการแก้ปัญหา ปัจจัยสำคัญคือ นักเรียนเตรียมทหารต้องการมีเหตุผลในการแก้ปัญหาและปัจจัยที่นำไปใช้ค่อนข้างน้อยคือแก้ปัญหาตามความรู้สึกไม่มีแบบแผนในการแก้ปัญหา

ด้านการใช้จ่าย ปัจจัยสำคัญคือ นักเรียนเตรียมทหารต้องการมีวิธีการวางแผนการใช้จ่ายและปัจจัยที่นำไปใช้ค่อนข้างน้อยคือมีความอยากได้สิ่งของมากกว่าการใช้ประโยชน์

แนวทางในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันในอนาคตของกลุ่มที่นำไปใช้มากที่สุดคือ นักเรียนเตรียมทหารยังยึดแนวทางคุณธรรมตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาพร้อมกับวางแผนให้มีหลักการและเหตุผลที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไปซึ่งเป็นที่น่ายินดีและแสดงให้เห็นคุณค่าและยังคงนำหลักธรรมไปใช้เพื่อประโยชน์กับตนเองในการดำเนินชีวิตต่อไป ส่วนในกลุ่มที่นำไปใช้ค่อนข้างน้อยได้ให้ความเห็นว่ากลับไปทบทวนโดยการปรับทัศนคติทางความคิดและจะควบคุมอารมณ์ตนเองให้มากขึ้นและจะยึดหลักคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตประจำวันมาใช้ให้มากกว่าเดิม เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนเองและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพทหาร – ตำรวจ ต่อไปแสดงให้เห็นว่านักเรียนเตรียมทหารกลุ่มนี้มีความคิดวิเคราะห์ว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะมีประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งการพิจารณาดังกล่าวแสดงถึงการคิดที่เป็นสัมมาทิฐิต่อมาจะส่งผลดีแก่นักเรียนเตรียมทหารในอนาคต

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ครูและนายทหารปกครองพร้อมทั้งบุคลากรในหน่วยงานต่างๆของโรงเรียนเตรียมทหารควรให้ความร่วมมือสนับสนุนและแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมและทำให้นักเรียนเตรียมทหารเกิดความศรัทธาในหลักธรรมพุทธศาสนาและนำไปปฏิบัติเป็นกิจนิสัย

2. มีการเพิ่มกิจกรรมในการเรียนการสอนด้านคุณธรรมปลูกจิตสำนึกด้วยอุดมการณ์เพื่อให้นักเรียนได้มีการปฏิบัติตามหลักธรรมควบคู่กับการเรียนที่เป็นเนื้อหา

3. ปรับการเรียนการสอนให้มีการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาผู้ที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อยให้มีความศรัทธาและประยุกต์ใช้ในหลักธรรมพุทธศาสนาและนำไปปฏิบัติมากขึ้น

4. การเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาอื่นๆที่ไม่ใช่เพียงแต่วิชาพระพุทธศาสนาหรือวิชาสังคมศึกษาเท่านั้นเพราะทุกวิชานำไปสู่เป้าหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนเตรียมทหารได้ทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยติดตามผลเรื่องการศึกษาการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหารและไปศึกษาต่อยังโรงเรียนเหล่าทัพ

2. ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนเตรียมทหารเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองวิชาสังคมศาสตร์.(2544).พระพุทธรูปในชีวิตประจำวัน 2 ส 32106.กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- เตรียมทหาร,โรงเรียน. (2554). หลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหารพุทธศักราช 2554. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
- เตรียมทหาร,โรงเรียน. (2557). คู่มือนักเรียนเตรียมทหาร 58. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- ปิยะ สุวรรณพิมพ์. (ม.ป.ป.). สุวรรณพิมพ์. ม.ป.ท.
- พระครูโสภณปริยัตยานุกิต (ม.ป.ป.).เรียนรู้ธรรมของพระพุทธเจ้าฉบับธรรมศึกษาชั้นตรี.กรุงเทพมหานคร: เอ็มไอเอส.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2555). *พระพุทธธรรม (ฉบับปรับขยาย)* (พิมพ์ครั้งที่ 32). กรุงเทพมหานคร: กองทุน ป.อ.ปยุตโต เพื่อเชิดชู.
- ภัทรพร สิริกาญจน. (2546). ความรู้พื้นฐานทางศาสนา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูมิพลอดุลยเดช,พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2503). พระราชดำรัสพระราชทานแก่นักเรียนเตรียมทหาร ตำนานจิตตดารโหลฐาน 1 มกราคม 2503. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระราชวัง.
- ลอเรนซ์ โคลเบิร์ก.(ม.ป.ป.). ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม. สืบค้นจาก
http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/0702502/unit02/U02_03.htm
- วศิน อินทสระ.(2527). หลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา:พุทธปรัชญาเถรวาส อริยสัจ 4 .
กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.